

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS
PUBLISHED BY THE LITHUANIAN NEWS PUB. CO., INC.
1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois
Phone CANal 8500

Pirmas ir Didžiausias Lietuvių Dienraštis Amerikoje



NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News
Entered as second-class matter March 7, 1914 at the Post Office at Chicago, Ill.,
under the Act of March 3, 1879

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS
PUBLISHED BY THE LITHUANIAN NEWS PUB. CO., INC.
1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois
Phone CANal 8500

Pirmas ir Didžiausias Lietuvių Dienraštis Amerikoje

VOL. XXI

Kaina 3c

Chicago, Ill., Pirmadienis, Rugsėjo-September 10 d., 1934

No. 213

237 žm. žuvo ant laivo

Plaukęs iš Kubos laivas Morro Castle su-
degė New Jersey pakraščiuose. Žinomų
žuvusių 79, pasigendama 140 žmonių

NEW YORK, rugs. 9. — Dar daugiau lavonų iš Morro Castle laivo liko juros išplauta ir atvežta į New Jersey pakraščius. 111 lavonų randasi įvairiose New Jersey ir New Yorko la-
voninėse.

Nuo 22 iki 50 žmonių vis dar pasigendama.

Ward linija, savininkai sudegusio liuksusinio laivo Morro Castle apskaito, kad žuvę yra 162 žmonės, įskaitant ir tuos, kurių pasigendama. Associated Press surinktos žinios rodo, kad žuvusių ir prapuolusių skaičius siekia 133 žmones.

Nesurasta dar ir gaisro priežastis. \$5,000,000 laivo vidus vis dar tebedega. Manoma, kad nemažai lavonų tebėra degančiame laive, nes dėl aliejaus eksplozijos pavojaus, negalima jį nuodugnai apžiūrėti.

NEW YORK, rugs. 9. — Liuk-
susinis 12,000 tonų laivas Morro
Castle plaukiojęs tarp New
Yorko ir Havanos, grįždamas
iš Havanos šeštadienio ryte
staigiai užsidegė už 30 mylių
nuo New Yorko ir už 8 mylių
nuo New Jersey pakraščio, kai
jis atsargiai plaukė neramioj
juroj.

Ant laivo buvo 562 žmonės—
318 pasažierių ir 244 įgulos na-
riai. Gaisras kilo apie 4:20
val. ryte kada visi pasažieriai
miegojo savo kajutose.

Pasak patarnautojų, gaisras
iškarto kilo keliose vietose ir
tai pačiame viduryje, tuojaus
apimdamas veik du trečdalius
laivo.

Igula miegojo priekinėje lai-
vo dalyje, o pasažieriai užpa-
kalinėje, tad jie liko vieni nuo
kitų atkirsti ir igula negalėjo
pagelbėti pasažieriams gelbėti.
Gelbėjo tik burelis patarnauto-
jų, taip kad nebuvo kas ir gel-
bėjimosi valteles nuleistų. Be
to visos gelbėjimo valtelės vie-
noje laivo pusėje sudegė. Bet
ir kitą pusę nedaugelis galė-
jo pasinaudoti valtimis, nes
karštis vertė visus kuogreičiau-
siai šokti į vandenį. Vieni dar
spėjo užsidėti pludes ir tuo iš-
sigelbėjo. Daugelis gi buvo už-
klupti kajutose ir net nespėjo
išbėgti iš dūno. Ten jie ir žu-
vo.

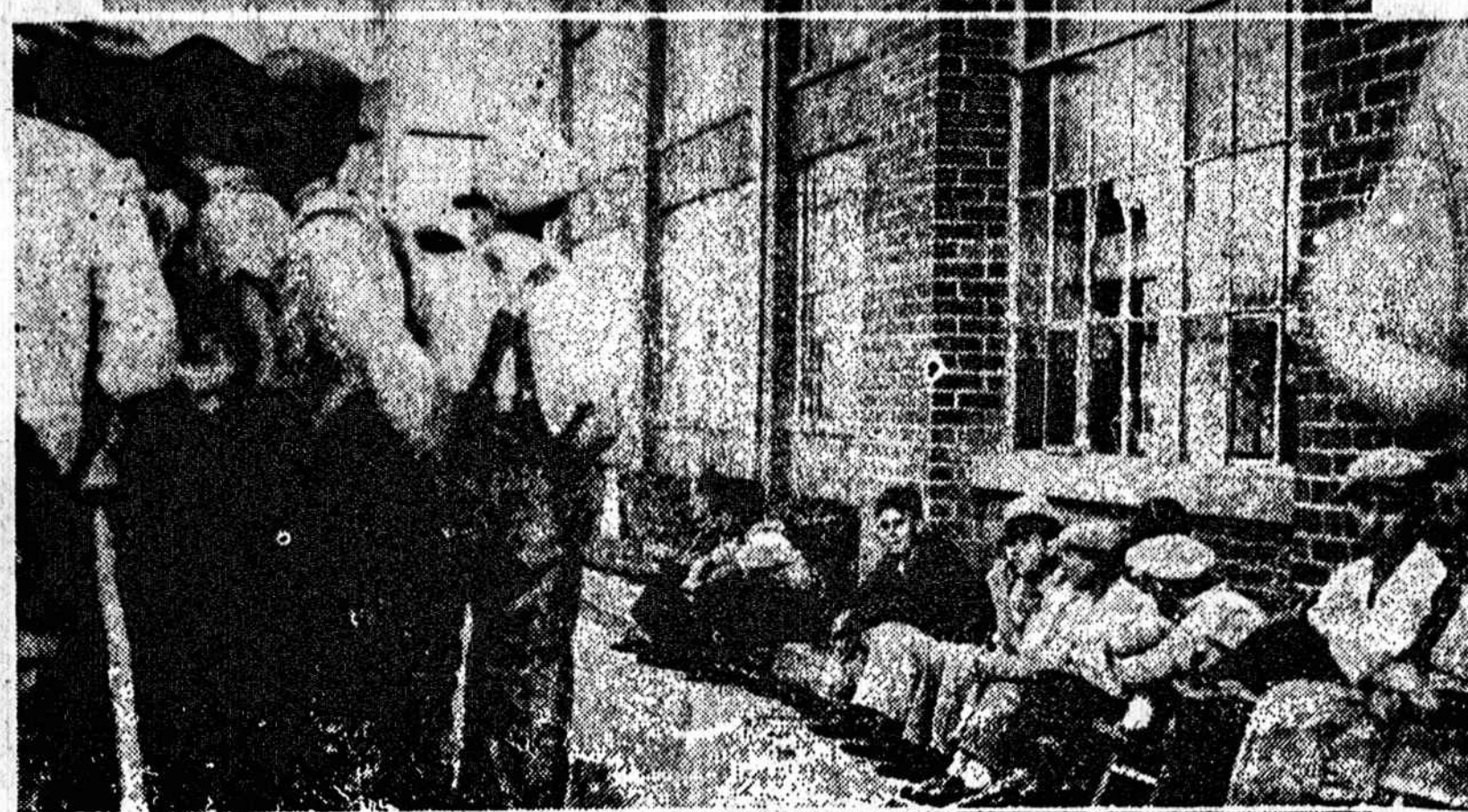
Pasak patarnautojų, daugelis
moterų žuvo dėl savo gė-
dingumo. Jos pasibijojo eiti
pusnuogės ant dūno, bet pasi-
liko kajutose, kad apsirdėdyti
— iki buvo per vėlu gelbėti ir
jos žuvo liepsnose.

Nors visą laiką lijo šaltas lie-
tus, bet jis nė kiek nesumaži-
no gaisro, tik darė didelio ne-
smagumo pasažieriams.

Tuojaus buvo pašaukta per
radio pagelba, bet pagelbos lai-
vai atplaukė tik apie 7 val. ry-
to, kada iš degančio laivo liko
tik griaučiai.

Kiek žmonių žuvo ant laivo,
dar tikrai nežinoma. Yra ži-
noma, kad tikrai žuvo 79 žmo-
nės. Be to 140 žmonių pasigen-
dama, kurie irgi galbūt yra
žuvę. Tokiu būdu žuvusių skai-

IS GENERALINIO AUDINYČIŲ DARBININKŲ STREIKO



Pikietuotojai prie Trion audinyčios, Trion, Ga., po milicijos ir mušėjų puolimo laike kurio trys žmonės liko nušauti ir 15 sužeista.

Audinyčių darbinin- kų unija sutinka taikintis

Sutinka pasiduoti taikymo ta-
rybos arbitracijai, jei tą pa-
tį padarys ir samdytojai.
Streikas vis plečiasi

WASHINGTON, rugs. 9. —
Pirmi taikos pasiūlymai audi-
nyčių darbininkų streike jau
padaryti.

Pirmausio prezidento Roose-
velto paskirti specialie taiky-
mo taryba pasiūlė arbitraciją
su sąlyga, kad abi pusės iškal-
no; asizadėtų pildyti arbitraci-
jos tarybos nuosprendžius. Tą
planą taryba pasiūlė konferen-
cijoj su Amerikos Darbo Fede-
racijos prezidentu Wm. Green.

Keliomis valandomis vėliau
tokį pat arbitracijos planą pa-
siūlė streikierių vadas Francis
J. Gorman. Jis varde unijos
paskelbė, kad sutinka, jog pre-
zidento taryba arbitruotų gin-
čą, pradedant ne vėliau kaip
nuo šio pirmadienio.

"Kiekvienas konfliktas užsi-
baigia taika", pareiškė Gorman.
"Taika turi ateiti ir audimo
pramonėje. Mes dabar pasiū-
lome taikos formulą. Mes pasiū-
lome, kad dabartinė prezidento
taryba pataptų arbitracijos ta-
ryba. Mes siulome, kad arbit-
racija prasidėtų ne vėliau kaip
nuo pirmadienio, rugs. 10 d.
Mes siulome, kad abi pusės pri-
imtų arbitracijos nuosprend-
žius".

Gorman pridėjo, kad dar-
bininkai sutiks su arbitracijos
tarybos nuosprendžiais, tegul
tik tą patį padaro ir samdyto-
jai.

Tečiaus Gorman reikalavo,
kad streikas tęstųsi ir visos
audinyčios pasiliktų uždarytos
arbitracijos laiku.

Dabar reikalingas yra tikslai
samdytojų sutikimas, kad pra-
sidėtų arbitracija. Tečiaus yra
abejojama, ar samdytojai sutiks
su sąlyga, kad streikas tęstųsi
arbitracijos laiku ir kad audiny-
čios per tą laiką stovėtų užda-
rytos.

Pašaukė streikan daugiau
darbininkų

Samdytojai paskelbė, kad jie
pirmadienį bandys atidaryti au-
dinyčias.

Sudegęs laivas Morro Castle
buvo puošniausias ir greičiau-
sias tos rūšies laivas. Kai įvy-
ko nelaimė, jis už trijų valan-
dų turėjo būti New Yorke. Vie-
tos jame buvo dėl 500 pasažie-
rių.

Skelbiamas 85,000 kojinių darbinin- kų streikas

WASHINGTON, rugs. 9. —
Kojinių darbininkų unija vakar
paskelbė 85,000 kojinių darbi-
ninkų dviliko valstijų streiką.
Streiko centras bus North
Carolina. Streikas paskelbtas
trečiadieniui, bet unijos virši-
ninkai sako, kad daugelis dar-
bininkų pradės streiką pima-
dienį.

Neleido Mooney nė motinos laidotuvių pamatyti

SAN QUENTIN, Cal., r. 9.
— Thomas Mooney motinos lai-
dotuvių procesija buvo atvyku-
si pie kalėjimo, kad ją galėtų
pamatyti kalėjime jau 17 metų
nekalta sėdintis jos sūnus. Te-
čiaus procesijos netik neleista
į kalėjimo kiemą, bet neišleista
iš kameros ir paties Mooney,
kad jis nors per langą galėtų
pamatyti savo motinos laidot-
uves.

Hitleris liepia mote- rims nesikišti į politiką

NUREMBERG, Vokietijoje, r.
9. — "Mes vokiečiai turime tik
vieną pranešimą Vokietijos mo-
terims—vaiką". Tokia prasmė
buvo Hitlerio kalbos moterų na-
cių kongresui. Jis liepė mo-
terims nesikišti į politiką, bet
sėdėti namie ir prižiūrėti vai-
kus ir vyrus.

Italija siunčia ka- riuomenę į Afriką

RYMAS, r. 9. — Italija siun-
čia didelę kariuomenę ir daug
amunicijos į savo kolonijas Af-
rikoj—Samoli ir Eritrea, nes
prisibijoma tenbuvusių puolimo.
I kolonijas išvyko ir jų guber-
natoriai.

20 jaunuolių sužeista sugriuvus porčiams

CHICAGO.—20 vaikų ir jau-
nuolių liko sužeisti sugriuvus
porčiams, nuo kurių jie žiūrėjo
futbolo žaidimo prie 61 ir Ra-
cine gatvių. Apie 50 žmonių
buvo susigrūdę ant laiptų ir por-
čių užpakali grosernės 6058 S.
Racine Ave. Tokio sunkumo
seni porčiai neatlaikė ir nu-
griuvo.

ELGIN, Ill., r. 9. — Visose
Elgin mokyklose bus įvestas
privalomas mokymasis konsti-
tucijos.

Lenkija priešinasi Rusijos vietai tau- tų taryboje

GENEVA, r. 9. — Tautų są-
jungai didelio keblumo daro
Lenkijos priešinimasis Rusijos
priėmimui pastoviu nariu tau-
tų sąjungos tarybos. Tokias
vietas dabar turi tik Anglija,
Francija ir Italija. Nuolatinės
vietos taryboje norėtų ir Len-
kija, tad ji veikiausiai prieši-
naisi Rusijai, kad ir sau išsiderėti
vietą.

7 užmušti generali- niame streike Madride

MADRIDAS, r. 9. — Vakar
Madride liko paskelbtas gene-
ralinis streikas, kuris privėdė
prie riaušių.

Streikas prasidėjo ryte ir su-
paralizavo didelę dalį miesto
industrinio gyvenimo. Gatveka-
riai, busai ir požeminiai trau-
kiniai sulauktyti. Duoną miestui
pristato armijos duonpepyklos.

Riaušės ištiko prie Monumen-
tal Cinema, kur 4,000 Katalo-
nijos ukininkų susirinko iš-
dėstyti savo skundą prieš pro-
vincijų valdžias dėl jų rėmimo
nuomininkų. Greitai prasidėjo
muštynės su darbininkais, ku-
riose 6 žmonės liko užmušti.
Kituose susirėmimuose su strei-
kieriais 1 policistas liko užmuš-
tas.

Trijose provincijose paskelb-
ti generaliniai streikai protes-
tui prieš katalikų jaunimo vei-
kimą.

7 žuvo eksplozijos

NEAL, Ga., r. 9. — Septyni
darbininkai liko užmušti eks-
plozijos medvilnės džiovoklos
boilerio, kuris liko pirmą kar-
tą šį rudenį užkurtas pradėti
džiovinti šių metų medvilnę.

Mussolini šaukia ge- nerolų pasitarimą

TARANTO, Italijoje, r. 9. —
Pareiškęs Italijos žmonėms,
kad jie turi būti prisirengę prie
"visokių įvykių", Mussolini iš-
siskubino į Rymą, kur jis šau-
kia visos Italijos armijos ge-
nerolų ir divizijų komanduo-
tų konferenciją.

Nusižudė, kad žmona galėtų
nusipirkti kailinius

CHICAGO.—Kad žmona ga-
lėtų gauti apdraudą ir nusi-
pirkti brangius kailinius, kurių
ji taip troško, Joseph H. Mc-
Gregor, 40 m., 6958 S. Green
St., nušoko į Niagara krėklį
ir nusižudė.

LIETUVOS ŽINIOS

Suorganizuotas simfo-
ninis orkestras

KAUNAS.—Muzikinkų: Na-
kačino, Karoso, Kavecko ir
Hofmeklerio pastangomis suor-
ganizuotas simfoninis orkestr-
as, kuris bus vadinamas Vinco
Kudirkos vardu. Iniciatoriai,
matydami didelį reikalingumą
populiarios muzikos koncertų
plačiai visuomenei, ypač jau-
nuomenei, studentijai, mokslei-
vijai ir darbininkams, pasiryžo
šią mintį įgyvendinti. Kaip pa-
aiškėjo šiuo metu antro simfo-
ninio orkestro organizavimas
nėra toks negalimas, kaip iki
šiol buvo manyta. Orkestre
dalyvauja 50 žmonių. Koncertai
bus rengiami kiekvieną sekma-
dienį 12:30 val. Kino Metro-
politeno salėje. Koncerto lan-
kytojai mokės nuo lito iki dvi-
jų. Koncerto programa bus
sudaroma iš lengvesniųjų ir
suprantamesniųjų plačiai pub-
likai kurinių. Kiekviename kon-
certe bus lietuviška muzika.
Taip pat dalyvaus solistai, dai-
nininkai, smuikininkai, painis-
tai ir chorai. Be to, bus trum-
pi paaiškinimai apie pildomos
pasireikšti, kaip solistams, taip
ir dirigentams. Pirmas kon-
certas įvyks rugsėjo 23 d. Kip-
rui Petruskui ir Dainos d-jos
chorui dalyvaujant. Diriguos
Karosas ir Hofmekleris. Kon-
certai transliuojami per radio.

Darbiukų vargai

MARIJAMPOLĖ.—Kai kurie
miesto darbininkai dirpusieji
žemės ūkio darbus gavo iš kai-
miečių už darbą vekselius. Vek-
seliai genoviški ir jų protes-
tuoti negalima, o kai kurių iš-
davusių vekselius ukiai eina
iš varžytinių ir darbininkų pi-
nigai už darbą dingsta.

Lietuvius užmuštas buliaus

WAUKEGAN, Ill., r. 9. —
Peter Zibulis, 58 m. amžiaus,
kuris dirbo Peter Wesner ukij,
Lake Villa, liko subadytas bu-
liaus, kuris jį puolė varant gal-
vijus namo. Zibulis po to pa-
simirė už kelių valandų Wau-
kegano ligoninėje.

NORMAN, Okla., r. 9. —
Farmacijos studentas Neal My-
pikis, 21 m., kuris buvo kaltina-
mas dėl mirties studentės Ma-
rian Mills, liko išteisintas. Ji
pasimirė prėmusi vaistų, kad
pašalinti neštumą.



Chicagai ir apilinkėi federa-
lio oro biuras šiai dienai prana-
šauja:

Nepastovus, biskį šilčiau, bet
šalčiau į vakarą.

Saulė teka 6:24, leidžiasi 7:10.

**Klausykites
Naujienu
Radio Programų
SEREDOMIS**
9 val. vakare iš stoties WSBC
1210 kilocycles

Didžiojo karo rykštė

Mes per daug greitai užmiršame praėjusias pamokas. Kai baigėsi 1914-18 m. karas, atrodė, kad tos pamokos jau užteks amžių amžiams. Rodos, tai suprato ir diplomatai, kibę kurti Tautų Sąjungą ir kalbėti apie nusiginklavimus. Deja, dabar, po 20 metų nuo karo pradžios, aiškiai matom, kad ši baistioji pamoka užmiršta ir ją reikia kuodažniausiai priminti. Ką gi davė pasaulinis karas?

Bendromis

skaitytinėmis kalbant,

pasauliniame kare žuvo apie 11 milijonų karių: 8 milijonai žuvo kautynėse įvairiuose frontuose, o 3 milijonai mirė nuo ligų. O juk žuvo geriausios jaunimas, stipriausi vyrai daugiausia 20-30 metų amžiaus, pačiame fiziškai ir dvasiniame tvirtume. Tuo kariavusių tautų kokybė žymiai nusmuko, susilpnėjo. Be to, pasaulinis karas milijonus žmonių padarė invalidais, atėmė jų darbo galę. — Kiek karas kainavo tikrai visi ir negalima apskaičiuoti. Kaip apskaičiuoti žuvusių žmonių gyvybių vertę, darbo galės sumažėjimą ir nuostolius ir sunaikintą trobesių, geležinkelio, laivų vertę, nuostolius ir sunaikintą prekes, karo medžiagą, darbo rezultatų žlugimą pramonėje ir t. t.? Pasaulinis karas pareikalavo iš kariaujančių valstybių tiesioginių išlaidų (neskaiciuojant kare sunaikinto turto, žmonių gyvybių vertės ir k.)

— apie 80 milijardų aukso dolerių,

skaiciuojant prieškarinę jų perkamąją galią, taigi apie 800 milijardų aukso litų. Kad suprasti tos sumos didumą, reikia pažymėti, kad visos Anglijos tautos turtais buvo vertinama prieš karą 70 milijardų dolerių. Sudėjus į vieną Prancūzijos ir Italijos tautų turtais prieš karą išėmę 80 milijardų dolerių. Taigi per 4 karo metus sunaikinta tiek pinigų, kiek per ištisus šimtmečius įgytųjų šios dvi tautos su 80 milijonų gyventojų! Iš tų 80 milijardų dolerių santarvininkai (Prancūzija, Anglija ir k.) išleido 56 milijardus (70 proc.), o Vokietija su savo sąjungininkais — 24 milijardus (30 proc.).

Sunki karo skolų našta

slėgė visą eilę Europos valstybių iki pat 1931 m. apsunksindamos valstybių biudžetus ir mokesčių našta, keldamos pasaulinę ekonominę krizę. Tas skolų klausimas dar ir dabar juridiniai nebaigtas ir tarptautinių skolų dydis dar siekia 120-140 milijardų litų. Bet daugumą karo išlaidų valstybės dengė savo vidaus paskolomis. Užtat, pav., Anglijos vidaus skolos iki švaro kurso kritimo siekė 320 milijardų litų. Vien tik procentai už Anglijos valstybės skolą sudaro apie 16 milijardų litų, o skolų mažinimui eina kasmet apie 2,5 milijardų litų.

Bet karas turėjo ne vien medžiaginių pasekmių. Labai

svarbios permainingos įvyko ir tautų dvasiniame gyvenime.

Karas sunaikino pagarbą prie žmogaus gyvybės. Gyvenimas karo laukuose ir bendras gyvenimo nesaugumas karo metais sukėlė išlaidų padidėjimą, prabangos troškulį, nepaprastai išaugo produktų suvartojimas, sumažėjo pagarba prie daiktų vertės, prie turto. Sumažėjo užtat ir tautų santapus.

Štai pasaulinio karo pasekmės kaip tikrosios atskirose valstybėse. Didžiausios ir atkakliausios kovos šio Prancūzijos karo laukuose, Prancūzai turėjo nuostolių žuvusiais apie pusantro milijono karių, bet inva-

lidų, netekusių virš 10% darbo galios — apie 700,000.

Dėl giminių sumažėjimo karo metais

naurojų skaičius 1935-1940 m. m. Prancūzijoje bus beveik dvigubai mažesnis už normalų, kas iš karo atžvilgio labai pavojinga. Prancūzijos valstybės skola 1914 m. siekė 34 milijardų aukso frankų, bet paskutiniiais metais — apie 60 milijardų. Tai be milijonų užsienio skolų. Valstybės skolų nuosimčiai prieš karą sudarė 1 milijardą frankų, o dabar 3 milijardus. Įsijojus 1914 m. sudarė apie 820 milijonų aukso frankų, dabar 2000 milijonų aukso frankų. Visa tai reikalauja atitinkamai aukštų mokesnių. Valstybės biudžetas iš 5 milijardų 1914 metais pakilo iki 12 milijardų aukso frankų prieš keletą metų. Karo ir pokariniai metai franks neteko keturių penktadalių savo vertės, užtat smarkiai nukentėjo ypač mažieji indelininkai. (Dėl infliacijos šie žmonės, sudarę vidutinį luomą beveik visiškai suneturtėjo taip pat Vokietijoje, Rusijoje, taipgi Lietuvoje). Sustoję Prancūzijoje visuotinis ekonominio gyvenimo progresas, kurs prieš karą pasireiškė 4-5 milijardų frankų indėlių priaugimu ir tautos turto didėjimu. Bendrai įvertinama kad,

jei nebūtų įvykęs karas, dabar Prancūzija būtų dvigubai turtingesnė, negu ji yra.

O juk Prancūzija yra valstybė, kuri laikoma nugalėtoja, didžiausia karo laimėtoja! — Koks gi karo aktyvas Prancūzijai? Čia žymiausių laikomasi Elzaso-Lotarėngijos atgavimas su turtingomis geležies, kalio ir anglių kasyklomis. Tas atgautasis kraštas sudaro tik-tai 14,500 kv. kilometrų (taigi apie trečdalis neokupuotos Lietuvos) su 1,700,000 gyventojų. Ar ne tragiškas supadalinimas, kad Elzaso-Lotarėngijos gyventojų beveik tiek pat, kiek kare žuvusių prancūzų. Išėina, kad už kiekvieną atgautą šio krašto gyventoją sumokėta vieno prancūzo kario gyvybė.

Vokietijoje karo meto blokadų dėliai buvo didelis maisto trūkumas, o tai žymiai pakėnė tautos sveikatą. Karą pralaimėjusi Vokietija neteko daugelio savo kraštų, visų kolonijų ir teisės laikyti kariuomenę.

Dar apie 50 metų ji turėjo mokėti užkrautąją dešimtį milijardų dydžio reperaciją, bet dėl krizio ir politinių apyptovų, ji šiu mokėjimų išvengė 1932 m.

Daugiau kaip 2 milijonai vokiečių žuvo karo laukuose.

Dar didesnių ir neapskaičiuojamų nuostolių turėjo pasauliniame kare Rusija ir rusų tauta.

Per 40 mėnesių karo Rusija davė frontui 15,798,000 žmonių, t. y. — kiekvienas 1000 — 474 vyrus. Užmušta, sužeista, mirė nuo žaizdų ir nelaisvės 4,467,000 Rusijos piliečių. Užregistruota sužeistų 2,844,500 vyrų, t. y. — penktoji visų mobilizuotųjų dalis.

Kasmet Rusija kariuomenės išlaidavo 27% biudžeto — 974 milijonus rublių, o 1917 metais kiekvieno karo dienos kainavo 65,7 mil. rublių: per 40 mėn. karo Rusija išleido 50,5 milijardų rublių. Kokia tai yra suma, galima matyti iš šio palyginimo: 1918 m. visame žemės paviršiuje iškasta 25 milijardų rublių vertės aukso. Iš kur Rusija galėjo paimti dvigubai daugiau aukso, negu jo galbūt visas pasaulis? Aišku — iš žemės ir savo piliečių, iš savo krašto.

Nuo Vokietijos puolimo ir 4 metų okupacijos labai nukente-

jo Belgija, kuri 84 metus nebuvo mačiusi karo savo teritorijoje.

Belgijoje vertybių sunaikinta už 20 milijardų frankų.

Sunki krizė ir nedarbas slėgė Belgiją karo metu, nes tai pramonės ir eksporto valstybė. Okupacijos metu daugelis fabriku buvo uždaryti. Didelė buvo maisto stoka. Daug teko nukentėti belgams nuo okupacijos teroro. Vien tik 1914 m. rudenį vokiečiai nužudė apie 5000 civilių gyventojų. Apie 20 proc. visos tautos — pusantro milijono žmonių — buvo pabėgę į kaimynines valstybes: Olandiją, Švediją, Angliją.

Dar sunkesnis likimas teko Serbijai, kurios visa teritorija 1915 m. buvo priešų užimta.

Apie 1 milijonas serbų žmonių skubiai išbėgo į užsienį.

Ir čia daug turto sunaikinta, išplėsta ir išvežta į užsienį. Materialių nuostolių dydis siekia apie 5 milijardus aukso frankų. Karo metais Serbijai žuvo apie 1 milijonas gyventojų, taigi apie 30% tuolinės Serbijos žmonių. Vien tik per 8 mėnesius 1915 m. kai siautėjo epidemija, Serbijai mirė apie 300,000 civilių gyventojų.

Nėra abejonės, kad vienas labiausiai kare nukentėjusių kraštų pasaulinio karo metu buvo mūsų Lietuva.

per kurią žiauriai kėlis syk perėjo karo bangos. Dar gyvoj atmintį tebėra sugriauti miestai, sudeginti kaimai, išsprędinti tiltai, užmūšti žmonės, išniekintos moterys. O kas apskaičiuos tuos milijardus nuostolių, kuriuos padarė vokiečių okupacijos valdžia savo rekvizicijomis, ukiu, miškų nualinimu? Kiek nukentėjo žmonės nuo okupantų žiaurumo ir nuo įtarinėjimų? Kiek lietuvių žuvo įvairiuose karo laukuose, kiek jų mirė nuo ligų, nelaisvės ir darbo batalionuose? — Tai liks neapskaičiuota ir nežinoma. Jokių reperacijų, jokių atlyginių Lietuva nėra gavusi už savo nuostolius. Jei kalbėti apie karo aktyvus Lietuvai, tai jų vienas — Lietuvos nepriklausomybė ir plačioji žemės reforma, kurią suspėta dar įvykdyti daugumoj demokratiškais principais.

KORESPONDENCIJOS

Kenosha, Wis.

Šis bei tas iš mūsų kolonijos

Šiuo laiku nedaug kas teigiamai parašyti iš mūsų kolonijos bei iš lietuvių gyvenimo. Nasaros laikų paprastai veikimas sumažėja: jei surengiama vienas kitas piknikas, tai ir viskas.

Tačiau dabar oras pradeda atvesti, tad atsidarys platesnė dirva veikti ir lietuviams darbininkams (o kurie gi mūsų nėra darbininkai?). Pirmiausia mes turime veikti, kad savo buklę šiek tiek pagerintume. Toliau taip nebėgal būt, kaip ligi šiol. Per paskutinius penkerius metus mes laukėme malonės iš kapitalistų, be nieko gero nesulaukėme. Per tą laiką prie valstybės vairo stovėjo republikonai, progresistai ir demokratai, bet mūsų ekonominė buklė nei kiek nepagerėjo. Kaip tik priešingai, atrodo, kad dalykų padėtis ne tik nesitaiso, bet eina blogin. Oficialiai skelbiama, jog mūsų mieste apie vienas trečdalis visų gyventojų vienokių ar kitokių būdu gauna pašalpą iš valdžios.

Taip nebėgal ilgai testis. Mes turime veikti. Ir veikti kaip galima greičiau. Rugsėjo 18 d. pas mus įvyks "primari" balsavimai. Bus nominuojami valstijos ir kaun-



Morella Oldham, buvusi Michigano vyšnių žiedų karalaitė 1933 m., kuri patraukė teisman turtingą chigagietį George Eastman Dryden (apačioj), reikalaujama \$75,000 atlyginimo už sulaužymą prižado ją vesti, jos sumušimą ir savylojimą.

tės viršininkai. Senų partijų politikieriai — republikonai ir demokratai — kaip ir visuomet visokių gėrybių žada. Vienok nors šį kartą mes tinkamai tuos pažadus įvertinkime. Supraskime, kad tie politikieriai niekuomet savo pažadų nepildo. Jie geri tik tol, kol mes juos išrenkame. Paskui jie su mumis nebepasitiki. Tad tiek darbininkams, tiek smulkiems biznieriams ir vėl tenka skurdis kęsti.

Todėl laikas dabar pareikšti savo protestą. Apie kokias revoliucijas mums galvoti neužsimoka. Mes turime kitią galingą ginklą. Butent, balsavimus. Reikia tik tuo ginklu naudotis. Rugsėjo 18 d. visi eikime balsuoti ir reikalaukime socialistų baloto. Ir jei mes tai padarysime, tai pravesime socialistus kandidatus.

Gal kas pasakys, jog tuomet mes daug neatsieksime. Tačiau mes jau turime patyrimo, kad socialistai gali mums daug gero padaryti. Pavyzdžiui, prieš keletą mėnesių mes išrinkome į miesto tarybos narius lietuvių J. Martiną, kuris yra socialistas. Na, ir kas pasirodė? Tigi jo nei vienas miesto taryboje nebuvo užsiminęs, kad reikia rūpintis elektrą ir gazą. Bet Martinas įnešė rezoliuciją tuo klausimu ir visas reikalias jau rimtai svarstoma. Dar yra kai kurių techniškių kliūčių, bet jos bus nugalėtos ir mes turėsime pigesnę elektrą ir gazą. O tai juk sutapys kiekvienam mūsų miesto gyventojui daug dolerių ir centų.

Tai vienas dalykas. O štai kitas Martino nuopelnas. Prieš kiek laiko elektros kompanija buvo sumaniusi pakelti mokesnį už važinėjimą autobusais. Vietoje septynių centų, ji norėjo imti dešimtuką. Be to, ji planavo nuo 22 av. busas višai nuimti. Kadangi apie tą vietą gyvena nemažas skaičius lietuvių, tai jie būtų pasiūlykę be pataravimo. Kitose vietose bus kursavimas būtų buvęs irgi žymiai sumažintas. Nėra reikalo aiškinti, kad gyventojams tai būtų padarę daug neparankumų.

Tačiau ir šiame atsitikime situaciją išgelbėjo J. Martinas. Jis gavo informaciją iš kitų busų kompanijų, kurios pareiškė sutikimą paimti transportaciją į savo rankas ir nekelti kainų už važinėjimą. Visa tai jis išdėstė miesto tarybos posėdyje. Tada elektros

kompanija tuoj nusiramino. Apie dešimtukus ir busų skaičius sumažinimą ji visai nebekalbėjo.

Tad matote, kiek daug gero visiems miesto gyventojams padarė socialistas Martinas!

Šį kartą socialistų tikietu irgi kandidatuoją vienas lietuvis. Butent, Sam Elijošius. Jis savo kandidatūrą stato į kaitės klerką. Elijošius yra jaunas, rimtas ir energingas vyras. Jis tikrai galėtų mums labai daug gero padaryti. Tad rugsėjo 18 d. visi padėkime kryžiuoką ties jo vardu, o taip pat balsuokime už kitus socialistus.

Antrą svarbų įvykį bus rugsėjo 15 d. Workers Committee of Unemployed kartu su unijomis ir socialistų partijos skyriumi rengia parodą, kuris prasidės nuo 22 av. ir 60-tos gatvės. Dalyvaukite paradoje kuo skaitlingiausiai. Tai bus savo rūšies demonstracija, kad išreikalauti pašalpą pinigais, o ne maistu. Apie laiką galėsite patirti iš vietos laikraščių arba savo unijų.

Rugsėjo 6 d. bedarbių komitetas Palonia svetainėje buvo surengęs prakalbą. Kalbėjo Milwaukee kauntės šerifas A. Benson, kuris yra socialistų kandidatas ir antram terminui.

Tenka pasakyti, jog Benson yra labai gabus kalbėtojas. Jis itin vykusiai nušvietė dabartinę padėtį ir kas reikia daryti, kad tą padėtį pagerinusi.

Šį rudenį ir žiemą SLA. 212 kuopa planuoja daug veikti. Narių upas geras. Visi patenkinti tuo, kad, pagaliau, susivienijime tapo atsteigta demokratine tvarka. Dabar ir pasnarius yra noro veikti organizacijos gerovei.

— H. Labanauskas.

KIEKVIENOS

RUSIŠKOS

Tiktai moksliausiai pagamintas diržas ir pritaikintas prie rapturos, jums gali suteikti palengvinimą. Ir apsaugoti nuo operacijos. Mes esame treči generacija Diržų (Truss) išdirbę, — ateiškite pas mus dėl diržo su pilnu pasitikėjimu!

ELASTIC STOCKINGS (Guminės pantiškos) dėl varicos gyslu, BELTS, ARCHES ir t.t. Nupigintos kainos naujiems lietuviams kostume-

riams.

CHICAGO ORTOPEDIC CO.

183 West Lake St., Arti Wells St.

RUPTURA

YRA

PAVOJINGA

FOOTBALL MEMBERSHIP DRIVE

Send to Art Montvid, 2121 N. Western Ave.

Name in full Print
Address State City
Weight Height Age
Experience

Rusiška ir Turkiška Pirtis

DOUGLAS BATHS

3514-16 W. ROOSEVELT ROAD
Arti St. Louis Av. Tel. Kedzie 8902
Vanos, lietaus ir druskos vanos,
swimming pool.
Rusiška ir turkiška pirtis
Moterims sėdromis iki 7 v. v.

Gerkit ir Reikalaukit



Visose Alinėse
Mutual Trijų
Zvaigždžių
Kentucky
Bourbon
ir
Lietuviškos
Dėgtinės



NATHAN KANTER

Mutual Liquor Co.

4707 S. Halsted St.
Tel. YARDS 0803

Spaudos Darbus

Padarome Visiems Greitai ir Pigiai

BIZNIERIAMS

Bilas
Biznio Korteles
Laiškus ir Konvertus
Plakatus

DRAUGIJOMS:

Atsišaukimus
Lapelius
Korteles
Programus
Tikietus

PAVIENIAMS:

Vizitinės Kortelės
Vestuvėms Laiškai
Suzieduotuvėms
Kortelės
Pasveikinimai, etc.

Draugijoms Konstitucijos ir jų Vedamos Knygos yra Musų Specialybė. Padarom jas ant specialio užsakymo taip kaip jos vedamos, su specialiom linijom ir lietuviškais antgalviais.

NAUJIENOS

1739 South Halsted Street,

Chicago, Ill.

Lietuvos Naujienos

Kaip Simanas Stanevičius kalbėjo su Adomu Mickevičium

Simanas Stanevičius buvo garsus žemaičių rašytojas. Jo pasakėčios "Arklys ir lokys", "Aitvarai" ir kiti kuriniai dar ir dabar tebėra laikomi lietuvių dailiosios literatūros perlais.

Simanas Stanevičius gimė Zemaitijoje, vidurinius mokslus ėjo Kražių gimnazijoje. Ją baigęs 1821 metais įstojo į Vilniaus universitetą. Drauge su juo universitete mokėsi jau nemažas bursų žemaičių bajorų jaunuojuomenė. Tuomet kad ir lenkai profesoriai paragindavo studentus tirti Lietuvos istoriją, papasakodavo apie garsią Lietuvos praeitį. Tad nenuostabu, kad daugelis tų jaunuolių buvo užsidegę karšta tėvynės meile.

Tuo pačiu laiku jau labai garsėjo žinomas lenkų kalba rašęs poetas Adomas Mickevičius. Stanevičius panorio su juo susitikti ir pasikalbėti apie Lietuvos praeitį ir nūdieninę sunkią būklę. Po ilgų pastangų abu poetai susitiko.

—Ar tamsta lietuvis, — klausė Adomas Mickevičius Stanevičiaus.

—Taip.
—Ir poetas?
—Rašinėju...
—Ne jau lietuvių kalba galima poeziją rašyti?

—Puikiausiai.
Stanevičius perskaitė odę "Žemaičių šlovė". Mickevičius susijaudino.

—Puikiai, priceltiau, skamba. Aš taip pat esu lietuvis, bet savos kalbos esu gerokai primiršęs. "Sveiks, Mindaugas, karaliuni!" Gražu. Mėginsiu ir aš lietuviškai rašyti.

Adomas Mickevičius savo žodžių netesėjo, nes jam gyvenimas nebuvo palankus. Tačiau jis jautėsi lietuvis.

Stanevičius užsitarėvo musų tautos pagarbą. Jis surinko gražių lietuviškų dainų, rašė gramatiką ir išleido pasakas.

Pagaliau, prilipo liepto galą

Visiems lietuviams gerai žinomas avantiūristas Bermontas Avalovas, kuris su savo gaujomis bandė vos gimusių Lietuvos laisvę užgniaužti. Tačiau nepavykus, jis išsidangino Vokietijoje ir čia kelėta metų niekieno nepastebimas gyveno. Tačiau Vokietijoje naciams paėmus valdžią, Bermontas Avalovas, kaip ant mielių išaugo. Jis tuojau pragrarsėjo su neva jam skirtu didžiuoju uždaviniu ir Rytus. Jis buvo apgyvendintas Lietuvos pasienyje, kaž ką ten veikė, nes buvo labai stipriai saugojamas.

Dabar Bermontas Avalovas matyt įkrito į nacių nemalonę.

Iš Vokietijos gauta žinių, kad Bermontas uždarytas nacių koncentracijos stovykloje už... pinigų pasisavinimus. Mat, jam buvusi išduota subsidija "išlaisvinti Rusiją nuo bolševikų" 7000 aukso markių. Tuos pinigus Bermontas Avalovas visus pasisavino. Todėl pradžioje jis buvo laikomas Moabite, o dabar uždarytas koncentracijos stovykloje.

Gražiosios Kauno apylinkės

Kai tik iš Amerikos atvažiuoja didesnė lietuvių ekskursija, ją sutikdamas Lietuvos organizacijos parengia tam tikrą brolių priėmimo programą. Dažnai ton programon įtraukiama ir gražiųjų Kauno apylinkių parodymas. Kasgi yra tos gražiosios Kauno apylinkės?

Pirmiausiai pats Kaunas guli nepaprastai gražioje vietoje tarp didžiųjų Lietuvos upių Nemuno ir Neries santakos. Miestas iš visų pusių apsuptas upėmis ir aukštais kalnais. Kaunas ypač senasis miestas guli slėnyje. Kadangi Kaunas statytas didžiųjų Lietuvos kunigaikščių laikais, tai matyti, kad jį anuometiniai Lietuvos valdovai buvo pasirinkę krašto tvirtove. Išties, Kaune prie pat Nemuno ir Neries santakos yra senovėje garsios ir matyti stiprios pilies griuvėsiai.

Kitoje miesto pusėje Nemunu ar autobusu pavažiavus, apie 8 kilometrų yra garsusis Pažaislis. Pažaislis tuo žymus, kad jame yra viena gražiausių ir brangiausių visame Pabaltijje bažnyčių. Ši bažnyčia yra tuo garsi, kad jos visos sienos dekoruotos žymiausių senovės italų dailininkų paveikslais. Šie paveiksai yra labai brangūs. Dažnai užsienio menininkai atvažiuoja į Pažaislį, aplanko šią bažnyčią ir nukopijuoja puošniančius meniškų paveikslus. Pačios Pažaislio apylinkės pasižymi savo sveikais, gražiais miškais. Vaizdai čia nepaprastai gražūs. Kitoje Kauno pusėje yra Aukštoji Freda. Čia taip pat žavėtinai vaizdai, o vakarais vasarą nuolatinis lakštingalų giedojimas.

Plaukiant Nemunu žemyn keičiautojai ir akis krinta graži Panemunių gamta ir aplinkui esantieji kalneliai. Toliau, aplink Kauną stovi dideli fabrikai, kurie idomu matyti visiems Lietuvon atvažiuavusiems. Netoli Kauno yra ir garsusis "Maisto" fabrikas.

Visi šie Kauno apylinkės savumai, čia suminėti ir nesuminėti, kartą pamačiusi žmogų užburia ir savin pa-



Pastaruoju laiku pradėjo smarkiai kilti maisto, ypač mėsos kainos. Paveikslėlis parodo dabartinės mėsos kainas, kurios kasdien kyla vis augštyti ir kurių kilimui dar galo nematyti.

traukia. Vienas amerikiečių žurnalistas 1920 metais apsilankė Kaune. Jis taip susižavėjo Kauno apylinkėmis, kad net išsireiškė: "Kaunas, tai baurus paveikslas, gražiuose rėmuose." Žinoma, amerikietis viešėjo Lietuvoje dar tuo laiku, kada Kaunas buvo išties baurus miestas, gi šandien Kaunas jau yra visiškai atsistatęs, prilygsta moderniausiems Europos miestams. Kur anksčiau Kaune stukojo pelkės ir balos, ten šiandien stovi nauji Europiejiškai rūmai.

Pats Kauno miestas ir jo nauja statyba, drauge su žavingomis laikinosios Lietuvos sostinės apylinkėmis, sudaro puikų vaizdą ir miestui duoda skoningą vardą. Nors pats Kauno miestas ir jo apylinkės neturi milžiniškų dirbtinių paminklų, tačiau savo originalumu bei gamtos grožiu jau patraukė savin ne vieną keliautoją. Tai liudija ir kitų kraštų žmonės Lietuvon atsilankiusieji. Visi jie pabrėžia, kad Kauno apylinkės verta lankyti ir kad Kaunas daro milžinišką pažangą. Kiekvienam tas tuojau krinta į akį, kuris Kauną ir jo apylinkes matė prieš karą ir dabar.

GERBIAMA SPAUSTUVĖ.

(Feljetonas)

Didis visuomenės, o dar didesnis organizacijų veikėjas, ponas Z. ėjo klubo raštininko pareigas. Jis parašė pranešimą-atvirutę, kuri turėjo būti atspausdinta ir išsiuntinėta klubo nariams.

Jo manymu, pranešimas parašytas visais atžvilgiais apibudinantis visą klubo istoriją, nuo pradžios iki galo. Baigdamas primena, kad klubo susirinkimas įvyks tada ir tada—dėl klubo labo.

Ponas raštininkas valdybai perskaito savo parašytą pranešimą ir pasididžiudamas pastumia popierį pirmininkui po nosia.

Pirmininkas daro pataisą, kad pranešimas reikią žymiai sutrumpinti, nes, girdi, tokia ilga istorija negalėsianti sutilpti atvirutės formate.

—Trumpinti negalima, — ponas raštininkas Z. užprotestavo. — Tai reikštų mūsų klubui didelį nuostolį.

—Bet visgi negalima to išvengti, — atsiliepė finansų raštininkas: — Rašomąja mašinėle prirašyta trys pilni puslapiai, tai kaipgi būtų galima visą tą raštą patalpinti į atvirutę?

—Aš patariu atspausdinti laiškus — dar įnešimą raštininkas Z., trindamas sėdinę į suolą.

—Dar blogiau — pirmininkas spyri: — Laiškai perbrangiai kainuos atspausdinti, tai viena, o antra, — krasos ženkleliai du syk daugiau, atvirutės, o trečia, —tai nę į laišką nesutilps visos šios raštininkas.

—Galima smulkiu šriftu "išdrukuoti", — atsiliepė ponas raštininkas.

—Kasierius protestuoja: — Musų žmonės nepratę skaityti smulkaus rašto. Aš ir pats mažai teprimatau.

—Bet draugai! — mirkčiodamas pašoko ponas raštininkas: — Atsiminkite, kad šis pranešimas mums trigubai atsimokės. Jūs jau girdėjote kas čia yra parašyta, bet aš jums dar paaiškinsiu kai kuriuos svarbius faktus. Štai jie: Birželio mėn. klubas ruošia iškilmingą naktinį pikniką su muzika ir šokiais dėl klubo labo. Liepos mėn. klubas savo pusmetiniame susirinkime nariams pašalpas nukapos dėl klubo labo. O trečias dalykas yra tas, kad rugpjūčio mėn. įvyks pirmas susirinkimas po pusmetinio, ar neaišku?

—Negerai! — kasierius atsiliepė. — Toks užkietimas arba pranešimas narius tik sutrumpina.

—Draugai! — kalba pirmininkas. — Mes čia nieko gero nenutarsime, o ir tarti nėra ko. Tegul p. Z. parašo atvirutę ir atspausdina, tai ir viskas.

Raštininkas tuoj parašė trumpesnę pranešimą, įdėjo į konvertą. Paskui sekančią pastabą raštininkui parašė: "Gerbiama Spaustuvė, atspausdink man 100 atvirutę."

—Don Pilotas.

Skelbimai Naujienose duoda naudą dëlto, kad pačios Naujienos yra naudingos



The tantalizing flavors of true mayonnaise and true old-fashioned boiled dressing newly combined! Smooth and velvety, made in the exclusive Kraft Miracle Whip.

KRAFT'S MIRACLE WHIP SALAD DRESSING

America's favorite!

THE BRIDGEPORT KNITTING SHOP

Neria Plonus ir Storūs Vilnonius Svederius del Vyrų, Moterų, Mergaičių ir Vaikų. NERIA VILNONES PANČIAKAS DEL MOTERŲ IR VYRŲ. Taiso senus svederius. F. Selemonavičia 504 W. 33rd St. (Netoli Normal Ave.) Tel. Victory 3486 Atidara dienomis, vakarais ir sekmadieniais.



Buy gloves with what it saves

Nėra reikalo mokėti \$60 ar daugiau, kad gauti gerą dantų šveitimą. Listerine Tooth Paste švelniai šveičia dantis ir išvalo juos iš visų rūšių nešvarumų. Jis taip pat naikina nemalonią kvapą ir išlaiko dantis sveikus ir baltus. Listerine Tooth Paste yra visur, kur yra žmonės.

LISTERINE TOOTH PASTE 25¢

Tarp Chicagos Lietuvių

Amerikos Lietuvių Mokykla

BRIDGEPORTAS. — Po trumpu atostogų su pirmą dieną šio mėnesio atsidarė Amerikos Lietuvių Mokykla. Daug mokslėjų pradėjo studijuoti įvairias mokslo šakas. Registravimas mokslėjų dar tęsiasi. Seni, jauni ar maži, kurie interesuojasi mokslu bei apšvieta yra raginami kuo greičiausia įstoti į Amerikos Lietuvių Mokyklą. Tai yra vienintelė mokykla, kuri gali lietuviui parodyti kelią į šviesesnę ateitį.

Laikas pamokų ir kursas yra nurodomi žemiau telpančiame skelbime. —F. B. Klajoklis.

Auditorium Tavern atidarymas pavyko

BRIDGEPORT. — Rugsėjo 8 d., įvyko iškilmingas atidarymas Auditorium Tavern, 3137 South Halsted street, kurios savininku yra Juozas Rachunas, senas Bridgeporto gyventojas ir biznierių. Per daugelį metų jis turėjo cigarų ir tabacco krautuvę, bet panaikinus prohibiciją atidarė alinę. Dabar ją padidino.

Padidinimo ir išpuošimo pro-

ga ir įvyko "grand opening". Iškilmėse dalyvavo didelis skaičius žmonių, kurie linksmi nosi prie geros muzikos iki ankstyvaus ryto. —Senas Petras.

ga ir įvyko "grand opening". Iškilmėse dalyvavo didelis skaičius žmonių, kurie linksmi nosi prie geros muzikos iki ankstyvaus ryto. —Senas Petras.

Laiškai Pašte

Šie laiškai yra atėję iš Europos. Kam jie priklauso, tegul nueina į vyriausiąją paštą (Clark ir Adams gatvė) atsiminti. Reikia klausyti prie langelio, kur padėta iškaba "Advised Window" lobėj nuo Adama gėtvės, pasakant laiško NUMERĄ, kaip kad šiame sąraše pažymėta.

901 J. Andrukaitis
902—Auciuinas Chas
903 J. Baloga
904 Braunis John
928 Sipelei Jonas

SIUSKIT PER NAUJIENAS PINIGUS LIETUVON

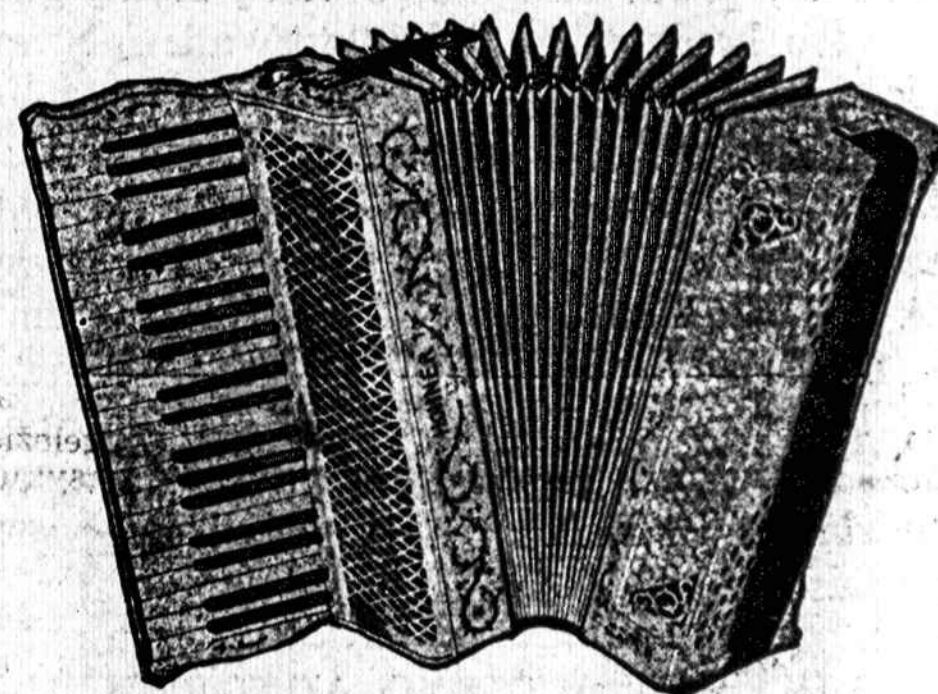
Tu prašo Lietuvos žmonės ir pataria Lietuvos bankai

Pirmus Morgičius ant Real Estate

Defaulted ir Undefaulted Perkame už Cash su Neperdėliu Atrokaivimu. Duodame Collateral Paskolas.

LOUIS M. CHAPMAN INC.

120 S. La Salle St. Tel. Franklin 0576



AKORDIJONAI

Budriko Krautuvė importuoja tiesiog nuo išdirbėjų: Italijoniškas, Rusiškas, Vokiškas ir Amerikos išdirbėjų Akordijonus.

KAINOS:

10 bosų \$24.00 | 100 bosų \$98.00
48 bosų \$75.00 | iki \$350.00

LENGVAIS ISMOKEJIMAMS. 25 LEKCIJOS DYKAI!

JOS. F. BUDRIK, Inc.

Radios, Rakandai, Oil Burners, Elektrikiniai Dulkių Valytojai, Skalbyklos, Refrigeratoriai.

3417 S. Halsted St. Chicago

Tel. fonai: Boulevard 4705—3167

Lietuvių Radio Valanda Leidžiama nuolatos per 6 metus. Nedėdieniais iš stoties WCFL, 970 K. nuo 1 iki 2 val. po piet. Išdomis Budriko Krautuvės.

PETER PEN



Don't neglect Colds

Šaltis krūtinę ir gerklę gali paskatinti rimtas. Pats geriausias ir greičiausias vaistas yra MUSTEROLE. Jis turi pagalbą milijonams varžė per 26 metus. Rekomenduojamas gydytojų ir slaugė.



